

קבלת נכות

טל כץ, 2010

דפוס התקשרות, קבלת הנכות, תקווה וקיומה של רשת חברתית כמתווי פעילויות בקרב נכי צה"ל

פטריסיה טל-כץ

חיבור לשם קבלת התואר " דוקטור לפילוסופיה "

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה ללימודי רווחה ובריאות
בית הספר לעבודה סוציאלית

ספטמבר, 2010

3.3 כלי המחקר

השאלון הורכב משישה כלים:

שאלון לאיסוף נתוני רקע - השאלון נבנה לצורך המחקר וכולל פרטים דמוגרפיים שונים: גיל המרואיין, ארץ מוצא, שנת עליה, מצב משפחתי, מס' שנות נישואין, מס' ילדים, סביבת מגורים, דת, מידת דתיות, והשכלה.

פרטים על המצב תעסוקתי: מצב תעסוקתי, סוג תעסוקה (עבודה, לימודים, הכשרה מקצועית, מתנדב, מועדון נכי צה"ל), אופן השתלבות בתעסוקה, האם עובד באותו מקצוע בו עבד טרם הפגיעה/באותו מקום עבודה/באותו היקף משרה; ופרטים אודות מאפייני הנכות: מעמד צבאי בזמן הפגיעה, שנת הפגיעה, נסיבות הפגיעה, אחוזי נכות רפואית (על פי קביעת הועדה הרפואית), והגדרתם (זמנית/צמיתה), סוג הנכות, הגדרת תפיסת הנכות ותגמולים נלווים אותם מקבל המרואיין (נספח מס' 3, שאלות 175-196)

שאלון קבלת הניכות – שאלון קבלת הנכות של לינקובסקי –

The Acceptance of disability scale (linkowskim,1971)(AD)

אשר בוחן את מידת קבלתו הסובייקטיבית של האדם הנכה את נכותו, במהימנות פנימית של $a=.93$ השאלון מכיל 50 פריטים לדיווח עצמי שאר תשובותיו מדורגות עפ"י 6 נקודות בסולם ליקרט (1=לא מסכים כלל, 6=מסכים מאד). לצורך עיבוד תוצאות הכלי התשובות לשאלות הבאות 50, 48, 42, 34, 30, 24, 21, 16, 14, 13, 12, 10, 7, 4, 1 שומרות על סדר הסולם המקורי ועבור השאלות הנוספות יערך היפוך של תשובות בסולם, סכום 50 התשובות שנתקבלו מהווה מדד למידת קבלת הנכות של המרואיין. במחקר הנוכחי התקבלה מהימנות של $a=.85$ עבור שאלון קבלת הנכות (נספח מס' 3, שאלות 1-50)

שאלות תקווה – Hope scale (Snyder et al., 1991) – שאלון לדיווח עצמי המכיל 12 פריטים המעריכים הישגיות (Agency), אומדים מוטיבציה להגשת מטרה (2,9,10,12) – פריט אחד מייצג את העבר "די הצלחתי בחיים", שני פריטים מייצגים את ההווה "אני שואף להשיג מטרותיי במרץ", "אני משיג את המטרות אשר אני מציב לעצמי", ופריט אחד מייצג את העתיד "ניסיון העבר הכין אותי היטב לעתיד שלי" 4 פריטים המעריכים פתרון בעיות (Pathways), אומדים את ההערכות הקוגניטיביות של האדם ביחס ליכולתו לייצר אמצעים להתגבר על מכשולים ולהשיג את מטרותיו (1,4,6,8) לדוגמא: "אני יכול לחשוב על דרכים רבות רצאת מצרה", "קיימים פתרונות רבים לכל בעיה", "גם כאשר אחרים מתייאשים אני יודע שאני יכול למצוא את הדרך לפתור את הבעיה"; ו-4 פריטי הסחה (3,5, 7, 11) ציון למדד הישגיות מחושב על ידי

סכימה של תשובות המרואיין לפריטים המעריכים הישגיות, ציון למדד פתרון בעיות מחושב על ידי סכימה של תשובות המרואיין לפריטים המעריכים פתרון בעיות וציון כולל של תקווה מחושב על ידי סכימה של סך התשובות הכולל להישגיות ופתרון בעיות יחד (Snyder et al 1991; Snyder Rand&Sigmon 2002).

להבדיל ממחקרים אחרים אשר נערכו בישראל הן בקרב אוכלוסיות ייחודיות (מאיר, 2006, צוקר, 2003, רדליך, 2007) והן אצל האוכלוסייה הכללית (דוברוב, 2002) בהם נעשה שימוש רב-מימדי בשאלון התקווה (מדד של הישגיות, מדד של פתרון בעיות, ומדד כללי),

ניתוח גורמים אשר נערך עבור ממצאי המחקר הנוכחי העלה כי עבור אוכלוסיית נכי צה"ל אשר נמצאים בקשר עם אגף השיקום לא נשמרת ייצוגיות עבור עולמות התוכן הללו ואלו התקבצו תחת גורם יחיד.

יתכן, כי בשל גודלה של אוכלוסיית המחקר ומאפייניה, לא נמצאה מובחנות בין שני גורמים אלה.

ממצא זה הוביל להחלטה לעשות שימוש במדד תקווה כולל, אשר מכיל בתוכו הן את מרכיבי ההישגיות והן מרכיבים של פתרון בעיות.

סניידר וחב' (Snyder et al, 1991) מדווחים על רמת מהימנות הנעה בין

78 - .74 a. עבור ציון התקווה הכולל 76 - .71 a. עבור מדד ההישגיות ו- .80 - .63 = a עבור מדד פתרון בעיות בגרסתו העברית נמצאה מהימנות של a = .80 עבור כלל השאלון, a = .74 למדד הישגיות ו- a = .70 למדד פתרון בעיות (דוברוב, 2002)

כפי שצוין בעקבות ממצאי ניתוח הגורמים, במחקר זה נעשה שימוש במדד כולל בלבד והתקבלה מהימנות של a = .89 עבור השאלון במלואו (נספח מס' 3, שאלון 51-62).

שאלון רשת חברתית – סולם רשת חברתית של לובן

LSNS (Lubben social network scal) (LUBEN 1988), אשר נערך במקור עבור אוכלוסיות מבוגרות. לצורך המחקר הנוכחי נעשה שימוש בגרסה LSNS-18 אשר פותחה והותאמה לשימוש במחקרים במדעי החברה והבריאות (LUBBEN&GIRONDA 2003) השאלון בוחן את הרשת החברתית על פי שישה מדדים (גודל, תדירות, נגישות, קירבה, חשיבות וזמינות) ומספק שיקוף של התמיכה הניתנת מבני המשפחה חברים ושכנים.

התשובות מדורגות על סולם ליקרט של 5-1, כאשר 5 ייצג שימוש גבוה ברשת החברתית.

ציון מדד הרשת החברתית מתקבל מסכום סך התשובות המתקבלות אצל כל אחת

מקטגוריות אלו, כאשר לכל תשובה משקל זהה לאחרת. טווח הציון הכולל נע בין 0-90.

מהימנות השאלון בשלמותו a = .82, רשת משפחתית a = .80, שכנים, וחברים a = .87

במחקר הנוכחי התקבלה מהימנות של a = .90 עבור השאלון כולו (18 הפריטים), a = .82, עבור הרשת המשפחתית,

91. $a = .89$, עבור שכנים, ו-89. $a = .89$, עבור חברים. היות והמחקר הנוכחי עוסק בסוגיית הרשת החברתית במובן הרחב, לא נעשה שימוש בייצוג נפרד של תת הרשתות (משפחתית, שכנים, חברים) אלא במדד של רשת חברתית כוללת בלבד (נספח מס' 3 שאלות 99-116)

שאלון התקשורת – ECR - The experience in close relationships scale (shaver, 1998) בגרסתו העברית המתורגמת (Mikulincer&florian 2000). השאלון מכיל שלושים ושישה פריטים המתייחסים לקשר בינאישי, 18 הפריטים הזוגיים מתייחסים לדפוס התקשרות חרד ו-18 הפריטים האי זוגיים מתייחסים לדפוס התקשורת נמנע. הפריטים מדורגים על פי סולם ליקרט של 1-7 (1-מאד לא מסכים, 7-מאד מסכים). השאלון בעל מהימנות פנימית של $a = .91$ ו- $a = .94$ עבור תתי סקאלות של הימנעות וחרדה. השאלון מספק הבחנה על שני צירים רציפים. במטרה לקבוע את דפוס ההתקשרות של הנדבק חושב ציון חציוני עבור כל אחד מצירים אלו. ציון נמוך מהחציון בשני הצירים מצביע על דפוס התקשרות בטוח, ציון מעל החציון בציר ההימנעות ונמוך מהחציון בציר חרדה מצביע על דפוס התקשרות נמנע, ציון מעל החציון בציר חרדה ונמוך מהחציון בציר הימנעות מצביע על דפוס התקשרות חרד וציון מעל החציון בשני הצירים מצביע על דפוס התקשרות נמנע-חרד. במחקר הנוכחי נעשה שימוש דיכוטומי של דפוס ההתקשרות בטוח/לא בטוח, כאשר הדפוס הלא בטוח כולל הן נבדקים אשר הגדירו עצמם בעלי דפוס התקשרות נמנע, נבדקים אשר הגדירו עצמם בעלי דפוס התקשרות חרד והן נבדקים אשר הגדירו עצמם כבעלי דפוס נמנע-ירד. במחקרנו התקבלה מהימנות כוללת של $a = .92$ עבור 36 פריטים, מהימנות של $a = .91$ עבור 18 הפריטים הבוחנים דפוס נמנע ו- $a = .91$ עבור 18 הפריטים הבוחנים דפוס חרד (נספח מס' 3, שאלות 63-98)

יומן פעילויות – יומן לדיווח עצמי אשר נבנה לצורך המחקר הנוכחי ונשען על מדדי דפוסי פעילות- (Gordon, dillir& brown,1981) Activity patter indicators (API's) במקור השאלון מורכב מארבעה סטים של מדדי שיקום (RI's) , rehabilitation indicators , אשר ניתן להשתמש בהם כמקבץ או כמדדים בודדים, המספקים מידע על מידת מעורבותו של הנבדק בפעילויות שונות (עבודה/לימודים/שיקום, פעילות פסיבית/מנוחה, טיפול אישי, עבודות בית/ניהול משק בית/ טיפול בילדים, שעות פנאי/ פעילות חברתית, ניידות, אחר). בשאלון המקורי הנבדק מתבקש למלא דו"ח מעקב שבועי אשר מספק מידע אודות התדירות ומשך הזמן בהם הינו מבצע את הפעילויות השונות במהלך שבוע נבחר, מידת עצמאותו/ תלות בזולת, מיקום הפעילות, וסוג הפעילות. מדד הפעילויות מתקבל באמצעות ממוצעי ההתרחשויות ביחס לפעילויות הספציפיות.

במחקר זה נבחרו תתי קטגוריות מתוך השאלון המקורי. יחד עם זאת, הקושי לבחון נושא של פעילויות אצל אוכלוסיות קצה עורר צורך להתמודד עם סוגיה מתודולוגית מהותית מחד, שימוש בכלי גינרי למדידת פעילויות שווה לכל נפש, הפחות רגיש לצרכים הייחודיים של אוכלוסיות קצה, אך מאפשר להקיש על האוכלוסייה הכללית, ומאידך יצירת כלי נבדל מותאם המאפשר לאפיין את הצרכים והיכולת של כל אוכלוסייה ומנגד, פוגם ביכולת האינדוקטיבית. בשל כך, נעשה תחילה שימוש נרחב במגוון פעילויות במטרה לזהות מהם הפעילויות הרלוונטיות לאוכלוסיית נכי צה"ל אשר מקיימים קשר עם אגף השיקום ונמצאים בתהליך שיקומי על גווניו השונים. האם אוכלוסייה בתלות המתמודדת עם חסכים אכן מתפלגת באופן נורמאלי והאם יהיה צורך בעריכת התאמה ליומן הפעילויות הכללי עבור אוכלוסיות של אנשים נכים, אשר נמצאים בקשר עם גורם טיפולי/שיקומי ולעיתים אף, כפועל יוצא ממצבם, מבלי שעות רבות יותר בבית ומשתלבים פחות בעולם העבודה?.

המרואינים נתבקשו להעריך בשעות כמה זמן הם מקדישים לקשת רחבה של פעילויות- פעילויות יומיומיות הכוללות: טיפול אישי ובילוי זמן שקט, טיפול וסיוע לאדם אחר, עבודות במשק הבית, טיפול בילדים, ניהול חשבונות, קניות, שירותים רפואיים, בילוי זמן פנוי, קשרים חברתיים, מצוות דת, וניידות, ופעילויות שיקומיות הכוללות: עבודה, לימודים/הכשרה, קשר עם אגף השיקום (נספח מס' 3, 117-174)

בעת בחינת המשתנה התלוי נערכו בתפלגויות והיסטוגרמות עבור המדדים השונים אשר נתקבלו מתוך היומן. עיון בנתונים מלמד כי מרבית המדדים אינם מתפלגים באופן נורמלי, יתרה מכך, נמצאה התקבצות של מרבית המרואינים סביב ערכים בודדים, אשר אפשר לערוך הבחנה האם המרואיין מקיים פעילות זו או לאו בלבד, כאשר בתחומים נרחבים הפעילויות לא נמצאו רלוונטיות עבור אוכלוסייה זו, ממצא זה מלמד על אוכלוסיית מחקר מאד הומוגנית ברמת הפעילות ויוצר קושי בהגדרת המשתנה התלוי ומציאת השונות (נספח מס' 2)

כמו כן, היות ואוכלוסיית המחקר מורכבת בעיקרה (60%) ממרואינים ללא ילדים, כאשר מרביתם (53%) רווקים ובחלקם מתגוררים בבית הוריהם, הוחלט לא להשתמש במדדים המתייחסים "לטיפול בילדים" "עבודות במשק הבית", "ניהול חשבונות" "ו- קניות", אשר עשויים לא לשקף נאמנה את האוכלוסייה, כי אם פלח קטן מתוכה ובכך להטות את תוצאותיו. החלטה דומה התקבלה בהקשר לממד "מצוות דת" היות ומרבית האוכלוסייה דיווחה על עצמה

כחילונית כמו כן, הוסר מדד "טיפול וסיוע לאדם אחר" היות וכל המרואיינים ענו כי אינם עוסקים בפעילות זו כלל.

בשל המתואר לעיל, לצורך המחקר הנוכחי נעשה שימוש במספר מדדי פעילות אשר מרכיבים את משתנה הפעילויות. מדדים אלו מייצגים עולמות תוכן שונים בחייו של המרואיין: פעילויות שקטות בתוך הבית – פעילויות פאסיביות בהם עסוק האדם במהלך היום בתוך ביתו. מורכב מצפייה בטלוויזיה, גלישה ופעילות באינטרנט, ומנוחה ונמנום במהלך היום.

הנחת היסוד היא כי פעילויות אלו ילמדו על פאסיביות מסוימת ועולם מוגבל ומסתגר.

שינה בלילה – מדד אשר מייצג יכולתו של האדם לנהל חיים נורמטיביים, מתוך הנחה כי אצל אנשים אקטיביים תמצא עליה בשעות השינה בלילה. פעילויות חברתיות – פעילויות אקטיביות מחוץ לבית. מורכב מביקור בבית קפה או מסעדה, בילוי במועדונים, פאב או דיסקוטק, צפייה בסרט בקולנוע או הצגת תיאטרון, אירוח בבית וביקור בבית משפחה, חברים ושכנים. הנחת היסוד היא כי פעילויות אלו ילמדו על עולם תוכן עשיר ומגוון.

אינטנסיביות קשר עם פסיכולוג או פסיכיאטר בחודש

שעות לימודים/ הכשרה מקצועית בחודש

שעות עבודה בחודש

ניתוח תוכן וניתוח גורמים של מדדי הפעילויות הנבחרים מצביעים על טעינות לשני כיוונים הפוכים. פעילויות חברתיות, עבודה ולימודים ושינה תקינה בלילה, נטענו באופן חיובי בעוד פעילויות בתוך הבית וקשר אינטנסיבי עם פסיכולוג או פסיכיאטר נטענו באופן שלילי. ההערכה היא כי בעוד פעילויות חברתיות, עבודה, לימודים ושינה בלילה מלמדים על רמות תפקוד נורמטיביות המכוונות לפיתוח עצמאות, השקעה מרובה בפעילות שקטה בתוך הבית וקשר אינטנסיבי עם פסיכולוג או פסיכיאטר מצביעים על התנהלות נמנעת, מסתגרת ותלותית.

בשל כך, התבצעה חלוקה בין פעילויות אקטיביות הכוללות שינה בלילה, פעילויות חברתיות, לימודים ועבודה, ופעילויות פאסיביות הכוללות פעילויות שקטות בתוך הבית וקשר עם פסיכולוג או פסיכיאטר.

באמצעות מדדי פעילויות אלו ניתן לקבל שיקוף על הצורך בהתערבויות מיוחדות, בתכנון תהליכי שיקום ושירותים שונים, מאפשר לבחון את התקדמותו של האדם בתהליך השיקום אשר ייעוד לו, תוצריו ואף את יעילותם של שירותי השיקום השונים והתאמתם לצרכי המשתקמים.

3.4 הליך

מחקר זה נערך בתמיכתו של אגף השיקום במשרד הביטחון, אשר הביע עניין לבחון את דפוסי הפעילויות של נכי צה"ל בהתאם למודל המחקר. המחקר נערך באמצעות ראיונות אישיים בעזרת כלי מחקר מובנה (שאלונים). בשלב ראשון נערכה פנייה טלפונית אל כלל אוכלוסיית נכי צה"ל במחוז חיפה, אשר ענתה לקריטריונים אשר נקבעו מראש על ידי החוקרת. בשיחה זו הוצגה מטרת המחקר והמועמדים נתבקשו לתרום מניסיונם האישי על מנת לאפשר לחוקרת הבנה טובה יותר של דפוסי הפעילויות אצל נכי צה"ל. מועמדים אשר התקשו בהבנת מטרת המחקר, סבלו מליקויים המגבילים אפשרות לקיום שיחה בסיסית או אשר ביטאו התנגדות עקרונית להשתתף במחקר, לא נכללו באוכלוסיית המחקר. מועמד אשר הביע הסכמתו להשתתף במחקר תואמה עבורו פגישה אישית במהלכה מילא את השאלון יחד עם החוקרת. עבור האוכלוסייה מהמגזר הערבי גויסה מראינת מנוסה דוברת השפה, אשר הועסקה בחברת דייס, וקבילה ליווי מקצועי מעורכת המחקר. מרבית הפגישות התקיימו בבית המרואיין או לחילופין במקום על פי בחירתו. בממוצע כל פגישה ארכה כשעה עד שעה וחצי, ובמהלכה נשאל המרואיין שאלות העוסקות בדפוסי התקשרות עם אנשים הקרובים לו, מידת הקבלה את נכותו מרכיבים של תקווה ומאפיינים של הרשתות החברתיות שלו. כמו כן, נתבקש להעריך בשעות כמה זמן הוא עוסק במגוון פעילויות נרחב. איסוף הנתונים החל במהלך חודש פברואר 2008 והסתיים בחודש אפריל 2009. בסוף התהליך ראינו 218 שאלונים, 212 שאלונים מלאים נלקחו לעיבוד נתונים.

3.5 מגבלות המחקר

מגבלות התקשורות לאוכלוסיית המחקר

מחקר זה מייצג תת אוכלוסייה אשר נמצאת בקשר רציף עם עובדי השיקום באגף השיקום, במשרד הביטחון. מטבע הדברים, אין אוכלוסייה זו מייצגת את כלל נכי צה"ל אשר מרביתם אינם מקיימים קשר רציף עם עובדי השיקום ומנהלים חיים עצמאיים ובלתי תלויים במשרד הביטחון. המחקר נערך במחוז חיפה בלבד וכולל את נכי צה"ל אשר הביעו הסכמתם להשתתף. כפי שפורט בסעיף ההליך, מחקר זה נערך בשיתוף ותמיכת אגף השיקום במשרד הביטחון. יצירת הקשר עם המרואיינים נערכה באמצעות עובדי השיקום דבר אשר יצר קושי באיתור המרואיינים, ואף בנכונותם להשתתף. פנייה זו עוררה התנגדות ניכרת אצל חלק מהמועמדים ובעקבותיה חלק מהם הביע התנגדות נחרצת להשתתף. כמו כן, התעוררה דילמה אתית סביב חשיפת נתונים אישיים של המועמדים הפוטנציאליים וקבלת הסכמתם לקחת בו חלק.

כל אלו עוררו שאלה סביב נושא הייצוגיות של אוכלוסיית המחקר. סוגיה זו טופלה באופן חלקי באמצעות השוואת נתונים דמוגרפיים נבחרים (גיל, אחוזי נכות, שנת הכרה בנכות, ישוב מגורים ודת)

בין משתתפי המחקר לכלל האוכלוסייה אשר ענתה על קריטריוני המחקר (מועמדים אשר הביעו התנגדות להשתתף במחקר ומועמדים אשר מסיבות שונות לא ניתן היה ליצור עימם קשר)

בעת איסוף הנתונים התגלה כי המרואיינים מציגים טווח רחב של שנות פגיעה. בעוד מרבית המרואיינים מטופלים באגף השיקום בעקבות פגיעה אשר התרחשה בשנים האחרונות, אחרים נפגעו בעבר הרחוק (מלחמת יום הכיפורים, מלחמת לבנון ה-1 ועוד) ורק לאחרונה תבעו את משרד הביטחון והכור כנכי צה"ל על אגף השנים הרבות אשר חלפו ממועד הפגיעה, הוחלט להכליל מרואיינים אלו במחקר היות והם עונים על קריטריוני הסף והקשר שלהם עם אגף השיקום הינו קשר חדש.
מגבלות הקשורות לאיסוף הנתונים ומדידה

היה קושי למדוד את משתנה הפעילויות. במהלך בניית כלי המחקר התעוררה השאלה האם נכון לבחון אוכלוסיות ייחודיות בעזרת כלי מדידה כוללני, או יש צורך בפיתוח כלי נבדל וייחודי.

במחקר זה נעשה שימוש בכלי כוללני אשר עבר סינון והתאמה לאוכלוסייה המיועדת. שימוש בכלי זה אפשר לאפיין את אוכלוסיית נכי צה"ל אשר נמצאים בקשר עם אגף השיקום, אך אינו מאפשר להקיש מאוכלוסיית המחקר לכלל אוכלוסיית נכי צה"ל בישראל.

בנוסף, התעורר קושי לבדד את הסיבות לפעילות נמוכה/גבוהה. האם הדבר נובע מתוך מגבלה גופנית, נפשית או אחרת, אשר התעוררו בעקבות הפגיעה או בשל אופיו של המרואיין?

היות ולא היה בידינו מדד פעילות "קדם פגיעה" לא יתאפשר ביצוע הבחנה מתאימה. נתוני המחקר מבוססים על דיווח עצמי של המרואיינים. דיווח זה מעורר את השאלה האם הוא אכן מייצג את דפוסי הפעילות בפועל או לחילופין מייצג שאיפה לפעילות רבה יותר. מנגד, היות והמחקר נערך בחסות אגף השיקום, דיווח זה עשוי לייצג רצון מצד חלק מהמרואיינים לדווח רמות פעילות נמוכות מהמציאות מתוך חשש לפגיעה בזכויותיהם כנכי צה"ל.

3.6 עיבוד נתונים

מחקר זה עוסק בתת אוכלוסייה ולא במדגם מתוך האוכלוסייה הכללית, בשל כך, הסטטיסטיקה אשר תוצג בפרק הממצאים הינה סטטיסטיקה תיאורית. בהתבסס על מטרות המחקר והשערותיו, בחינת הממצאים תיערך בשלושה שלבים. בשלב ראשון נבחן את מודל המחקר. במטרה להבין את מהות הקשרים בין משתני המודל יערכו תחילה מטריצות מקדמי מתאם פירסון בין המשתנים הבלתי תלויים לבין עצמם ובין המשתנים הבלתי תלויים למשתנה התלוי על רמותיו השונות. כמו כן, בכדי להבין את תפקידם של משתני

התקווה, קבלת הנכות והרשת החברתית כמתווכים בין דפוס ההתקשרות של נכי צה"ל לפעילויות, יערכו מקדמי מתאם פירסון בפקוק מתחלף של כל אחד ממשתנים אלו. על מנת לבחון את תפקידם של המאפיינים הדמוגרפיים של המרואיינים יערכו המבדקים הבאים: יבחן הקשר בין המשתנים הדמוגרפיים הקשורים לנכות ומשתני גיל והשכלה באמצעות מקדמי מתאם פירסון בינם למשתני הפעילויות. יערך מבחן F על מנת לבדוק האם ימצא הבדל במשתני הפעילויות בהתבסס על מצב משפחתי ומבחן T על מנת לבחון הבדלים בין מרואיינים יהודים ולא יהודים.

בנוסף, יערכו ניתוחי רגרסיה לינארית לניבוי היבטי השונים של משתנה הפעילויות – פעילויות שקטות, שינה בלילה, פעילויות חברתיות, קשר עם פסיכולוג או פסיכיאטר, לימודים ועבודה, באמצעות המשתנים הבלתי תלויים. יחד עם זאת, עולה השאלה האם אצל אוכלוסיית קצה, הכוללת אחוז קטן מכלל נכי צה"ל, אשר נמצאת בקשר של תלות עם אגף השיקום, תתקבל התפלגות נורמאלית אשר דרושה לצורך עריכת מודל רגרסיה. במידה ואוכלוסייה זו לא תתפלג באופן נורמאלי ולא תמצא לינאריות, יערכו מבחני T עם ציון חציוני, באמצעותם יבחנו הבדלים במשתני המחקר בין קבוצות מרואיינים על בסיס סוג הנכות (מרואיינים עם נכות נפשית וללא נכות נפשית) ועל בסיס דפוס התקשרות (מרואיינים בטוחים ואחרים). בשלבי שני יבחנו השערות המחקר.

השערה ראשונה – תבחן באמצעות מטריצת מקדמי מתאם פירסון עבור כלל אוכלוסיית המחקר בין רמות התקווה למשתני המחקר, ומבחן T למשתנים בלתי תלויים עם ציון חציוני עבור משתנה התקווה.

השערה שנייה – תיערך מטריצת מקדמי מתאם פירסון בין משתנה ההתקשרות למשתני המחקר ואחריו יערכו מספר מטריצות בפקוק משתני קבלת הנכות, תקווה ורשת חברתית.

השערה שלישית – תחילה ניצור משתנה מבחין משאר אוכלוסיית המחקר בין מרואיינים המאופיינים בהתקשרות בטוחה וקבלת נכות גבוהה על ידי שימוש בציון חציוני של משתני הימנעות וחרדה וציון חציוני של קבלת הנכות.

יערך מבחן T למשתנים בלתי תלויים על מנת ללמוד על הבדלים בין הקבוצות. בהמשך יחושבו מקדמי מתאם פירסון עבור מרואיינים בעלי התקשרות בטוחה וקבלת נכות גבוהה ומרואיינים אחרים, על משתני הפעילויות השונים.

לבסוף, יערך מבחן T עבור המשתנים הבלתי תלויים על משתני הפעילויות הנבחרים בהתבסס על ציון חציוני, לצורך בניית פרופיל המאפיין נכי צה"ל פעילים/לא פעילים למטרות התערבות טיפולית.

נספח מס' 3 – שאלון המחקר

משתתף נכבד,

השאלון שלפניך הוא חלק ממחקר אשר נערך על ידי התקדמה ע"ש ריצרד קרוסמן לרווחה ותכנון חברתי באוניברסיטת חיפה, בשיתוף עם אגף השיקום במשרד הביטחון. מטרת המחקר היא להכיר טוב יותר את פעילותם של נכי צה"ל המטופלים בשירותי השיקום של משרד הביטחון. במטרה זו אנו פונים אליך בבקשה לתרום לנו מניסיוןך האישי. תשובותיך יאפשרו להבין טוב יותר את המשתנים המרכיבים את דפוסי הפעילות ויסייעו לתכנן ולשפר את השירותים המוגשים לנכים באמצעות אגף השיקום, לספק מענה ההולם את צרכיהם, ולקדם ולהפרות את תהליך השיקום. **המחקר הינו אנונימי וכל התשובות והפרטים ישמרו חסויים.**

אנו מודים לך על השתתפותך,

גב' פטריסיה טל-כץ

פרופ' אריק רימרמן

השאלון שלפניך בודק כיצד אנשים מתמודדים עם נכות . קרא בעיון את המשפטים והקף בעיגול את התשובה המתאימה לימדת הסכמתך עם כל משפט. השתדל לתת תשובה לכל משפט על ידי שימוש בסולם שלפניך. אין תשובה נכונה או לא נכונה.

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

1. נכות פיזית עלולה להביא למגבלות שונות יחד עם זאת אין פירושה ויתור על התמודדות עם החיים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

2. בשל נכותי אני חש לעיתים קרובות חסר אונים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

3. הדבר שהייתי רוצה יותר מכל הוא שלא אהיה נכה

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

4. לא חשוב אם אני נכה או לא אני מתכוון להנות מהחיים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

5. הדבר החשוב ביותר בחיים זה המראה שלך והיכולת הגופנית שלך

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

6. הנכות מונעת ממני לעשות הרבה דברים שהייתי רוצה לעשות ולהיות האדם שהייתי רוצה להיות

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

7.אני רואה שאני מתקדם בתהליך השיקום שלי וזה גורם לי להרגיש שאני שווה על אף מוגבלותי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

8.מתסכל אותי לראות את כל הדברים שאנשים שאינם נכים עושים ואני אינני יכול לעשות

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

9. הנכות שלי משפיעה על הדברים החשובים ביותר עבורי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

10. למרות שאני מוגבל, אני מרגיש שאני מממש את חיי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

11. אדם שמוגבל מבחינה גופנית נחשב לפחות שווה בחברה

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

12. אדם נכה מוגבל בשטחים מסוימים, אך עדיין ישנם דברים רבים אותם הוא יכול לעשות

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

13. ישנם הרבה דברים בחיים החשובים יותר מיכולת גופנית והופעה חיצונית

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

14. לפעמים אני ממש שוכח שאני נכה

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

15. כדי שתהיה נפש בריאה צריך גוף בריא ושלם

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

16. ישנם דברים רבים שאדם עם נכות כמו שלי מסוגל לעשות

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

17. הנכות שלי משפיעה כמעט על כל דבר שאני עושה, לכן אני חושב עליה רוב הזמן

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

18. אני מאמין שהייתי שווה יותר כאדם, אילו לא הייתי נכה

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

19. נכתי משפיעה עליי יותר מכל תכונה אחרת שלי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

20. האדם שאני וההישגים שלי פחות חשובים מאלו של אדם לא נכה

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

21. אני יודע מה אני לא יכול לעשות בגלל נכותי, ומרגיש שאני מסוגל לחיות חיים רגילים ומלאים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

22. על אף שאני רואה שאני מתקדם בשיקום, זה לא חשוב כל כך כי לעולם לא אהיה נורמלי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

23. נכותי מפריעה לי כמעט בכל דבר, כך שאיני יכול להנות מכלום

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

24. מה שאדם עושה עם חייו חשוב יותר מיכולותו הגופנית והמראה החיצוני שלו

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

25. אדם עם נכות כמו שלי לא יכול להנות הרבה מהחיים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

26. הדבר החשוב ביותר בעולם זה להיות נורמלי מבחינה גופנית

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

27. אדם עם נכות מתקשה במיוחד להרחיב את תחומי העניין שלו ואת הפעילויות שלו

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

28. שלמות גופנית ומראה חיצוני הופכים את האדם למה שהוא

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

29. נכות גופנית משפיעה על יכולתו הנפשית של אדם

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

30. במצבי אני מודע למה שאני יכול לעשות ומה אני לא יכול לעשות

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

31. כמעט כל שטחי החיים סגורים בפניי בגלל נכותי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

32. בשל נכותי יש לי מעט מה להציע לאחרים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

33. ישנם דברים רבים אותם אני לא יכול לעשות, בנוסף לקשיים הפיזיים שלי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

34. תכונות אישיות כיושר ונכונות לעבודה קשה, חשובות יותר ממראה חיצוני ויכולת גופנית

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

35. הדרך בה אנשים רבים מציעים לי את עזרתם מרגיזה אותי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

36. אין כמעט שטח בחיי אשר לא הושפע מנכותי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

37. על אף שאני רואה שאנשים נכים יכולים להצליח בדרכים רבות, עדיין לא יוכל לחיות חיים נורמלים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

38. נכות כמו שלי היא הדבר הגרוע ביותר שיכול לקרות לאדם

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

39. לא משנה כמה קשה אנסה או מה אשיג בחיים, לעולם לא אוכל להצליח כמו אדם ללא נכות

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

40. אין כמעט דבר שאדם במצבי יכול לעשות ולהנות ממנו

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

41. בגלל נכותי אני לא מסוגל להנות ממערכות יחסים חברתיות כפי שהייתי יכול אם לא הייתי נכה

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

42. קיימים דברים חשובים יותר בחיים מאלו שהנכות מונעת ממני לעשות

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

43. אני מאד רוצה לעשות דברים אשר נכותי מונעת ממני

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

44. בשל הנכות שלי, חיייהם של אחרים משמעותיים יותר משלי

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

45. לעיתים, כאשר אני חושב על נכותי, זה מעציב אותי כל כך עד אינני יכול לחשוב על דבר אחר

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

46. נכות משנה לחלוטין את חייו של האדם. היא גורמת לו לחשוב על הכל בצורה שונה.

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

47. אני מרגיש שאני צריך להיות מסוגל כמו כל אחד אחר, גם בשטחים בהם נכותי מגבילה אותי.

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

48. חיי מלאים בכל כך הרבה דברים עד שלפעמים אני שוכח לזמן קצר שאני נכה

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

49. בשל נכותי אינני מסוגל לעשות את רוב הדברים שאנשים נורמלים עושים

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד

50. אני שבע רצון מיכולתי והנכות שלי לא מפריעה לי כל כך

1	2	3	4	5	6
לא מסכים כלל	לא מסכים	די לא מסכים	די מסכים	מסכים	מסכים מאד